

Arquitectura de
Ludwig Mies van der Rohe i Lilly Reich
a l'Exposició Internacional
de Barcelona de 1929

09.18
Olga Felip Ordís

2.2 Palau de Comunicacions

2.2.1 — El Palau

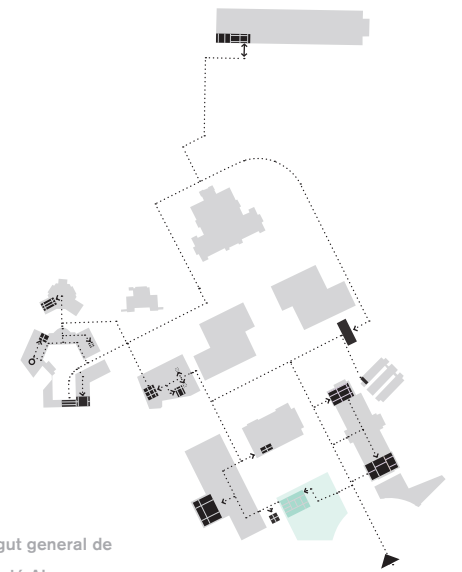
2.2.2 — Espais d'exposició

2.2.3 — Exposicions

C — Comunicació i Transport

01 | Palau de Comunicacions
Obra dels arquitectes Félix de Azúa
i Adolf Florensa

02 | Plànol del recorregut general de
la Secció Alemanya.
Dibuix de l'autora

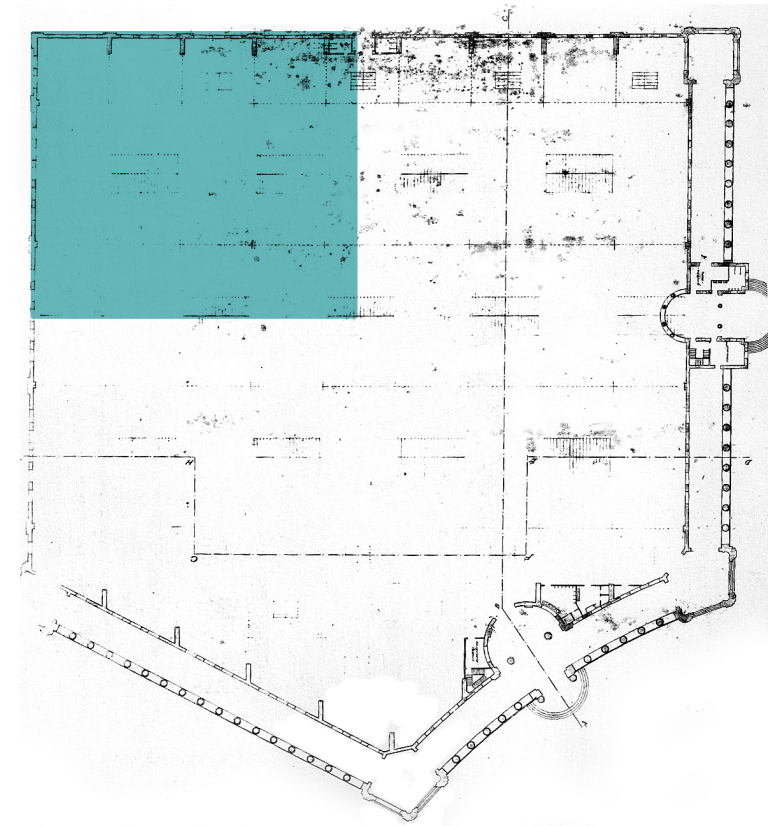
2.2.1 El Palau

Obra dels arquitectes Alfons Florensa i Fèlix d'Azúa l'any 1928 i amb una extensió de 16.200 m², es situa a prop de l'entrada principal de l'exposició a l'Avinguda Reina Maria Cristina.

És possible accedir-hi des de la Galeria de Columnes de l'hemicicle d'entrada al certamen, des dels Jardins de la Torre de Llum i des de la plaça Univers.

En el seu interior, una gran nau de cinc trams reuneix tot el material relatiu a ferrocarrils i tramvies, automòbils i transport fluvial i marítim.

Els països que exposen al Palau durant l'Exposició Internacional de Barcelona de 1929 són: Alemanya, Àustria, França, Itàlia, i Suïssa.

01 | Palau de Comunicacions

Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, AHCOAC

2.2.2 Espais d'exposició

En el recorregut general de la Secció Alemanya, el Palau de Comunicacions i Transports es visita després de l'Exposició de la Metal·lúrgia, Energia i Força Motriu. S'hi accedeix per l'avinguda principal Reina Maria Cristina.

La secció Alemanya es col·loca en un punt estratègic del Palau, al fons a la dreta seguint l'eix del passadís central. Amb aquesta posició el visitant veu la mostra des de l'accés però és obligat a recórrer l'espai inicial d'entrada per arribar-hi ceremoniosament.

Un cop vista l'exposició, un accés independent per un passatge cobert amb una porxada i tangent a la plaça Univers permet seguir el recorregut oficial. Aquest mateix passatge uneix el Palau de Comunicacions i Transports, el Palau d'Art Tèxtil i el Pavelló de Subministrament Elèctric Alemany.

01 | Palau de Comunicacions i Transports
Catàleg Oficial de la Secció Alemanya
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, AHCB

02 | Palau de Comunicacions i Transports
Esquema d'ubicació de les zones d'exposició
Dibuix de l'autora

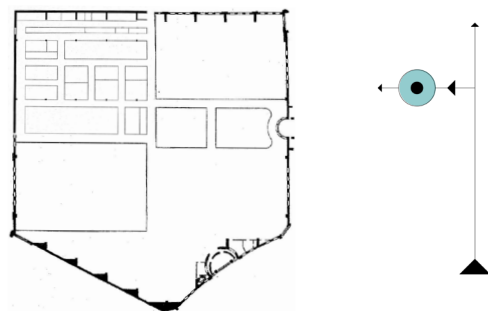
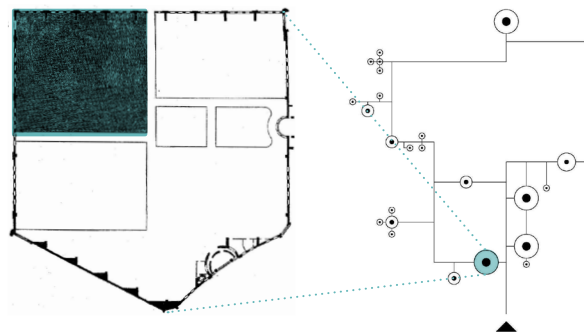
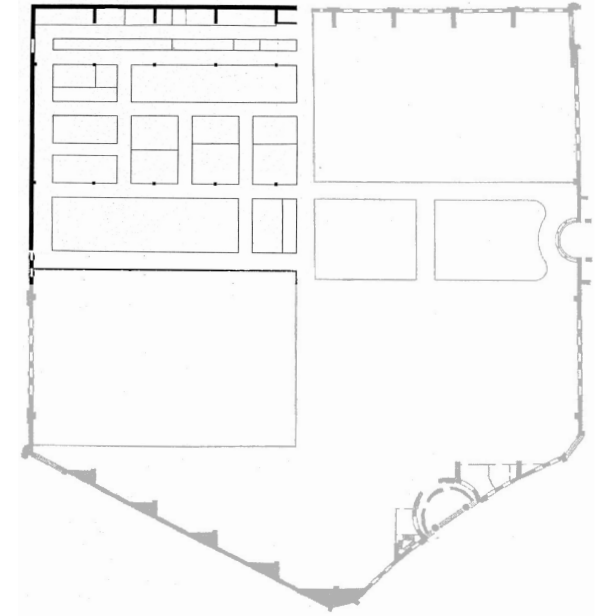
03 | Palau de Comunicacions i Transports
Recomposició a partir dels plànols del Catàleg Oficial de la Secció Alemanya
Dibuix de l'autora

04 | Palau de Comunicacions i Transports
Esquema de circulació dins el Palau
Dibuix de l'autora

A la carta del 3 de juliol de 1928 dirigida al Dr. E. W. Maiwald, el president del Comitè Executiu de l'Exposició Internacional de Barcelona comunica que es reserven 3.000m² del Palau de Comunicacions i Transports per a la Secció Alemanya.

En el Conveni del 26 de setembre de 1928, el Comitè Executiu de l'Exposició Internacional de Barcelona confirma l'assignació.

Finalment, la secció Alemanya dedicada al Transport i comunicacions s'exposa en una superfície aproximada de 3.200 m² (veure diagrama 01).

01 | Palau de Comunicacions i Transports
Recomposició a partir dels plànols del Catàleg Oficial de la Secció Alemanya
Collage de l'autora

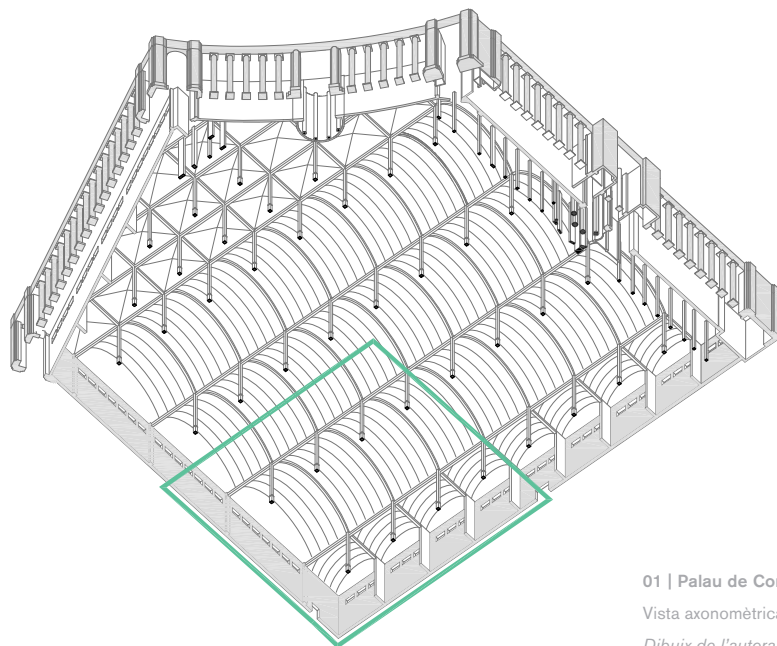
2.2.3 Exposicions

La secció Alemanya al Palau de Comunicacions i Transports acull quatre exposicions en un únic espai de 3.200m²: Automòbils, Motocicletes i Equips per a Automòbils; Construccions Navals i Mitjans de Comunicació; Eines i Instal·lacions per a Sondejos; i finalment, Comunicacions Aèries.

C | Exposició de Transports

El espai que s'acullen no mostren cap tret diferenciador entre ells excepte les diverses escales dels objectes exposats.

L'execució segueix l'estratègia de la *marca* s'emfatitza en l'estructura original del Palau per insistir en la monumentalitat de la força motriu generadora (veure 1.2 p.46).

01 | Palau de Comunicacions

Vista axonòmica zenital del Palau

Dibuix de l'autora

C.

Comunicacions i Transports

C.01 — Material d'exposició

C.02 — Documents d'arxiu

C.03 — Sistema

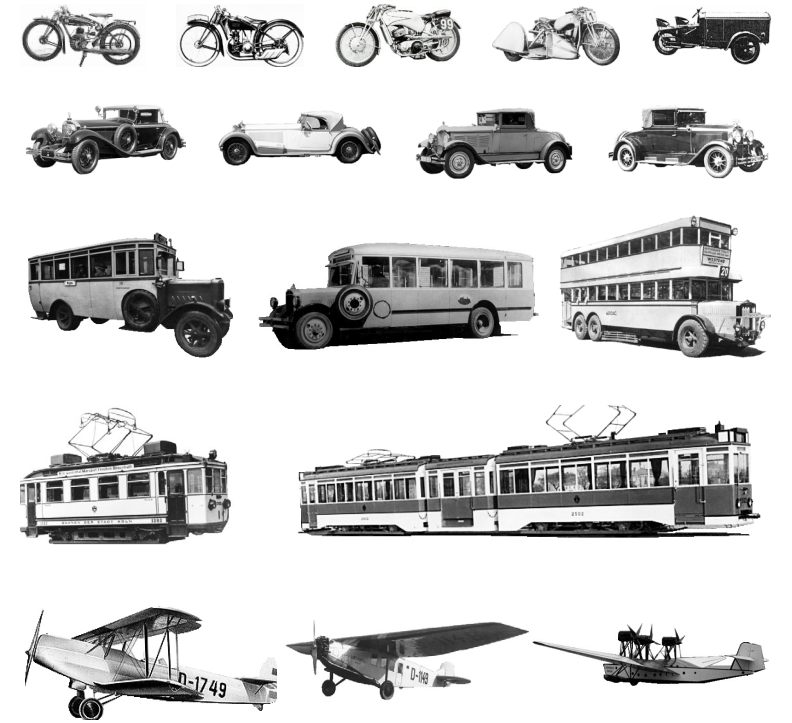
C.04 — Tècnica

C.01 Material d'exposició

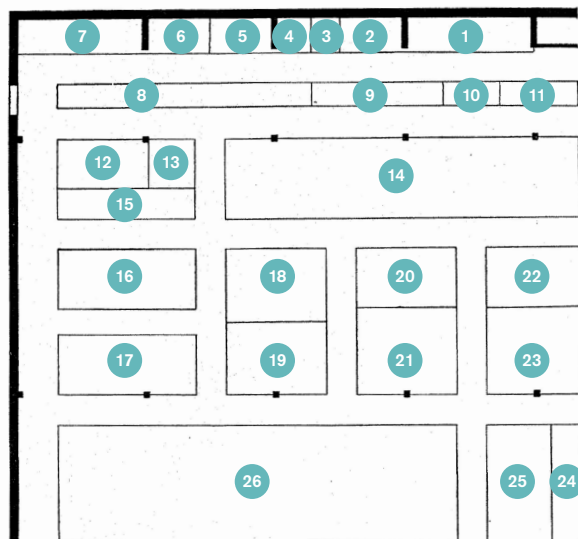
L'exposició compta amb mostres molt diverses dins el sector del transport. Es pot dir que un dels criteris que distribueix l'espai és la mida del material exposat.

A l'exposició es troba des d'avions a locomotores o tramvies, òmnibus, autobusos, cotxes, limusines, motos, remolcs, etc. També bugies, magnetos, dinamos, quadres de distribució, fars, botzines, rodes, motors d'arrancada, eines de posició, frens, dispositius de tracció, entre d'altres.

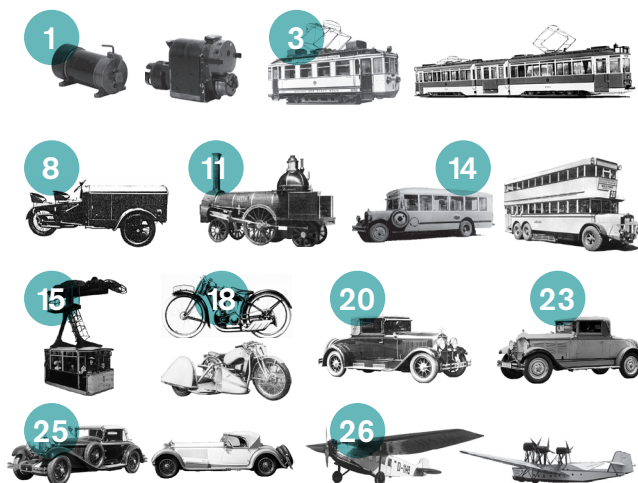
Una trentena d'empreses participen a la mostra. En destaquen noms tals com Junkers-Werke, Adam Opel Aktiengesellschaft, Daimler-Benz Aktiengesellschaft o Automobilwerke H.büssing Aktiengesellschaft.

- 01 | 02 | 03 | 04 | Motocicletes DKW _ ZSCHOPAUER MOTORENWERKE J. S.RASMUSSEN A.G.
- 05 | Carro d'entrega_ DEUTSCHE INDUSTRIE-WERKE AKTIENGESELLSCHAFT
- 06 | 07 | Cabriolet_ DAIMLER-BENZ AKTIENGESELLSCHAFT
- 08 | Cabriolet_ ADAM OPEL AKTIENGESELLSCHAFT
- 09 | Cabriolet_ HORCHWERKE AKTIENGESELLSCHAFT
- 10 | 11 | 12 | Òmnibus_ AUTOMOBILWERKE H.BÜSSING AKTIENGESELLSCHAFT
- 13 | 14 | Tramvia_ VEREINIGTE WESTDEUTSCHE WAGGONFABRIKEN A.G.
- 15 | Aeroplans "Albatros"_ ALBATROS FLUGZEUGWERKE G.M.B.H
- 16 | Aeroplà_ FOCKE-WULF FLUGZEUGBAU A.G.
- 17 | Hidroavió_ ROHRBACH METALLFLUGZEUGBAU G.M.B.H

Llistat d'industrials i descripció dels objectes exposats segons l'edició final del Catàleg Oficial de la Secció Alemanya.

● **Exposició de Comunicacions i Transports:**

1. ROBERT BOSCH A.-G.

Bugies, bobines, distribuïdors, neteja-parabrises...

2. AERO MOTOR U.

AUTO-ZUBEHÖR A.-G.

Accessoris electro-tècnics per automòbils

3-4. VEREINIGTE WESTDEUTSCHE WAGGONFABRIKEN A.G.

Model d'un tramvia de construcció moderna amb dobla remolc

5. ERSTE AUTOMATISCHE GUSSSTAHLKUGELFABRIK VORM. FRIEDERICH FISCHER

Rodes per automòbils i trens.

6. "RINGFEDER" G.M.B.H

Arandeles elàstiques, amortidors...

7. R. STOCK & CO.,

SPIRALBOHRER-, WERKZEUG-UND MASCHINENFABRIK A.G.

Eines de precisió: broques, serres...

8. DEUTSCHE INDUSTRIE-WERKE AKTIENGESELLSCHAFT

Motocicletes i carros d'entrega

9. BAYERISCHE MOTOREN WERKE A.G.

Motocicletes i els seus complements

10. JOHANN ROCKINGER

Remolcs i pneumàtics

11. A. BORSIG G.M.B.H

Locomotores per a mines de carbó

12. BERGISCHE STAHL-INDUSTRIE

Frens, amortiguadors...

13. MASCHINEN UND BOHRGERÄTEFABRIK ALFRED WIRTH & C.O.

Perforadores i grues

14. AUTOMOBILWERKE H.BÜSSING

AKTIENGESELLSCHAFT

Xassis i òmnibusos

14. WAGGON-FABRIK AKTIENGESELLSCHAFT

Òmnibusos de luxe

15. ADOLF BLEICHERT & CO., PERSONEN-DRAHTSEILBAHNBAU G.M.B.H

Funicular aeri

16. ADOLF BLEICHERT & CO

Bicable aeri, grua de cable, i

excavadora funicular

17. FRIED. KRUPP GERMANIAWERFT

AKTIENGESELLSCHAFT

Vaixell de càrrega, iots de luxe...

18. ZSCHOPAUER MOTORENWERKE

J. S. RASMUSSEN A.G.

Motors de dos temps per varis vehicles

19. GEBR. REICHSTEIN

BRENNABOR-WERKE

Limusines amb conducció interior

20. HORCHWERKE

AKTIENGESELLSCHAFT

Limusines, cabriolés.

20. FRITZ SCHULZ JUN.

AKTIENGESELLSCHAFT

Llustre per a carrosseries

20. M. WALLENHORST,

IRRIGA-PUMPENFABRIK

Bomba hidràulica d'alta pressió.

21. N.A.G.NATIONALE AUTOMOBIL-

GESELLSCHAFT AKTIENGESELLSCHAFT

Limusina, òmnibus i camió

22. STOEWER-WERKE

AKTIENGESELLSCHAFT VORMALS

GEBRÜDER STOEWER

Limusines

23. ADAM OPEL AKTIENGESELLSCHAFT

Cabriolés, limusines...

24. REICHSVORBAND DER

AUTOMOBILINDUSTRIE E.V.

Indicacions de fonts de producció

d'automòbils i equip

25. DAIMLER-BENZ AKTIENGESELLSCHAFT

Cabriolés i xassissos

26. ALBATROS FLUGZEUGWERKE G.M.B.H

Aeroplans "Albatros"

26. ARADO HANDELS G.M.B.H

Aeroplans i arcbotants

26. BAYERISCHE FLUGZEUGWERKE A.-G.

Avió comercial

26. DEUTSCHE GESELLSCHAFT FÜR

PHOTO-GRAMMETRIE

Fotografies aèries, plànols...

26. DEUTSCHE LUFT HANSA A.G.

Mapes de la xarxa europea de comunicacions aèries, estadístiques...

26. DORNIER METALLBAUTEN G.M.B.H

Models d'aeroplans

26. FOCKE-WULF FLUGZEUGBAU A.G.

Models d'aeroplans comercials

26. JUNKERS-WERKE

Model de coberta de làmines, i models de motor "Junkers"

26. HAW-PROPELLERBAU G.M.B.H

Hèlix de metall "Haw"

26. HUGO HEINE, PROPELLERWERK

Propulsor aeri

26. ERNST HEINKEL

FLUGZEUGWERKE G.M.B.H

Fotografies d'aeroplans "Heinkel"

26. LEICHTFLUGZEUGBAU KLEMM

G.M.B.H

Avioneta "Klemm"

26. RAAB-KATZENSTEIN

FLUGZEUGWERK G.M.B.H

Models d'aeroplans.

26. ROHRBACH METALLFLUGZEUGBAU

G.M.B.H

Models d'hidroavions

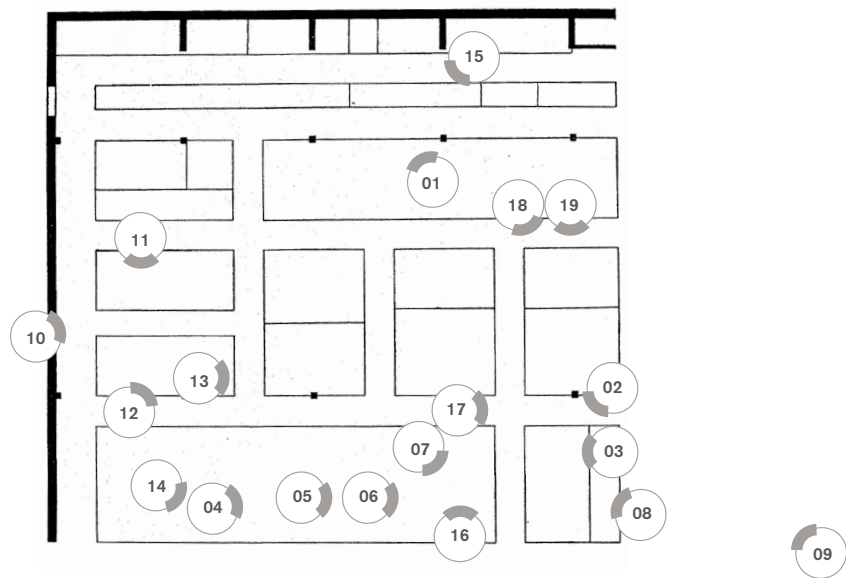
26. SIEMENS & HALSKE A.-G.

Motors

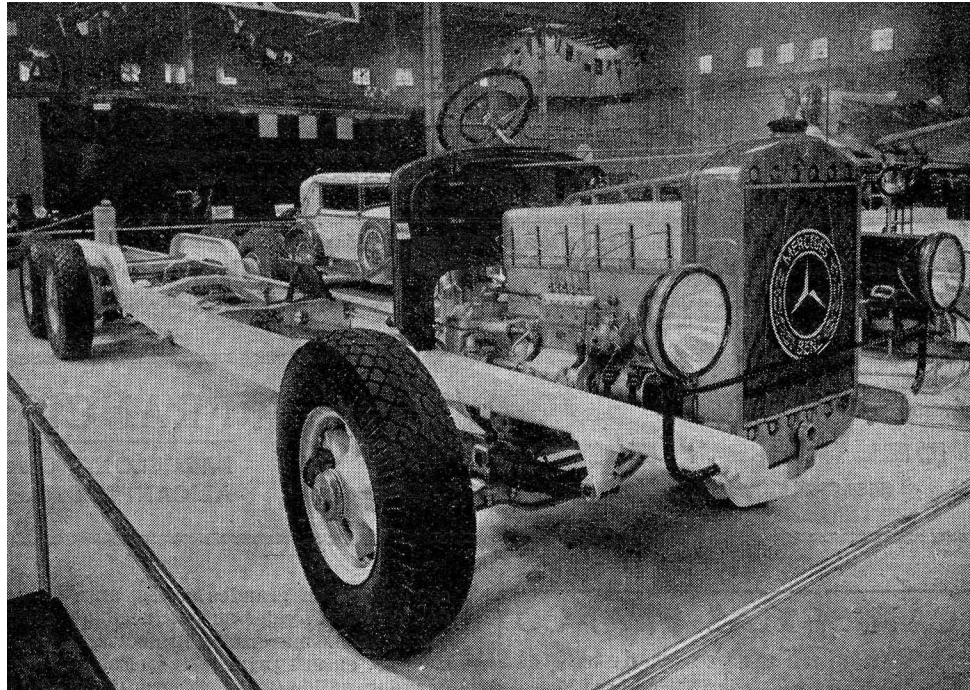

C.02
Documents
d'arxiu

Imatges d'arxiu

01 | Exposició de Transports
Palau de Comunicacions
Arxiu General de Fira de Barcelona, AGFB

02 | Exposició de Transports

Palau de Comunicacions

Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, AHCOAC

Diàrio Oficial de la Exposición Internacional de Barcelona | N.35

03 | Exposició de Transports

Palau de Comunicacions

Arxiu Fotogràfic de Barcelona, AFB

04 | Exposició de Transports
Palau de Comunicacions
Arxiu Nacional de Catalunya, ANC
Josep Brangulí

05 | 06 Exposició de Transports
Palau de Comunicacions
Arxiu fotogràfic de Barcelona, AFB

07 | Exposició de Transports

Palau de Comunicacions

Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, AHCOAC

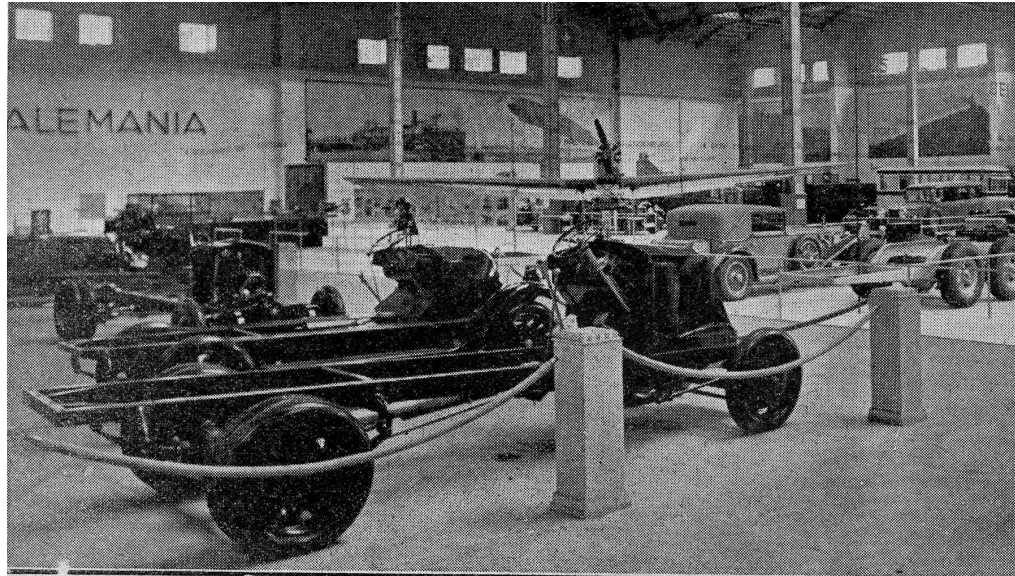
Diario Oficial de la Exposición Internacional de Barcelona | N.34

08 | Exposició de Transports

Palau de Comunicacions

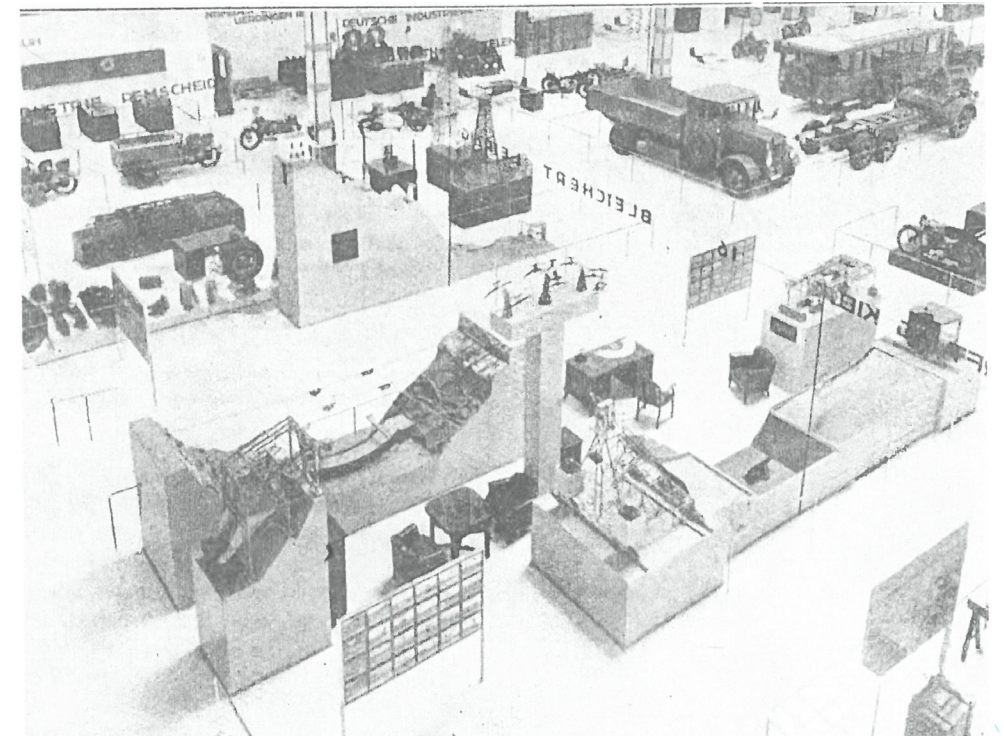
Museum of Modern Art, MoMA

09 | Exposició de Transports

Palau de Comunicacions

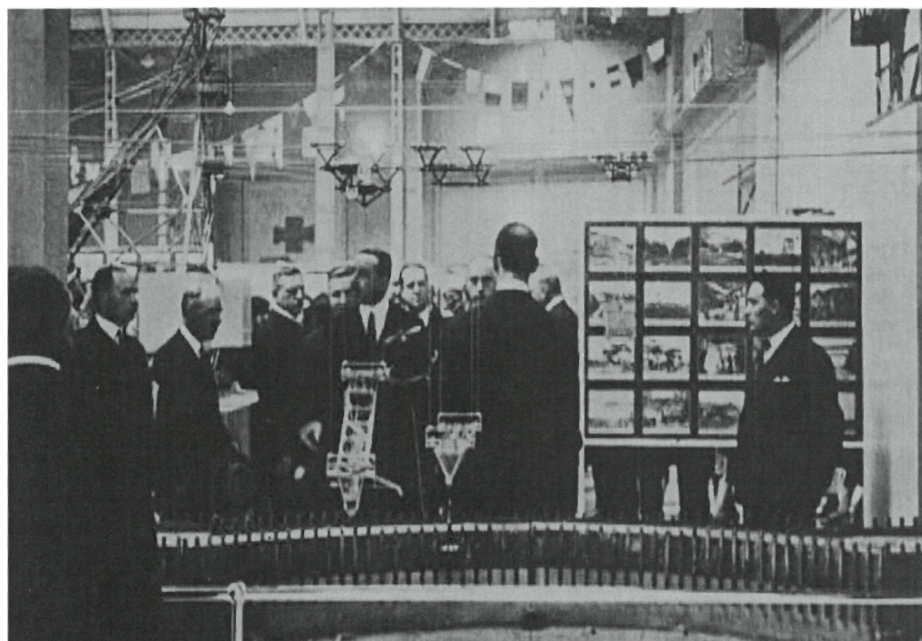
Diario Oficial de la Exposición Internacional de Barcelona | N.34

10 | Exposició de Transports

Palau de Comunicacions

*Diario Oficial de la Exposición Internacional de
Barcelona, 1929*

11 | Exposició de Transports

Palau de Comunicacions

Las exposiciones de 1929 1. Sevilla y la Exposición Iberoamericana. [DVD]. Filmoteca Española. Junta de Andalucía. Sevilla (2009)

12 | 13 Exposició de Transports

Palau de Comunicacions

Las exposiciones de 1929 1. Sevilla y la Exposición Iberoamericana [DVD]. Filmoteca Española. Junta de Andalucía. Sevilla (2009)

14 | Exposició de Transports

Palau de Comunicacions

Las exposiciones de 1929 1. Sevilla y la Exposición

Iberoamericana. [DVD]. Filmoteca Española. Junta de Andalucía.

Sevilla (2009)

15 | Exposició de Transports

Palau de Comunicacions

Arxiu Nacional de Catalunya, ANC

J.M Sagarra

16 | Exposició de Transports
Palau de Comunicacions
Arxiu Nacional de Catalunya, ANC
J.M Sagarra

17 | Exposició de Transports
Palau de Comunicacions
Arxiu Nacional de Catalunya, ANC
J.M Sagarra

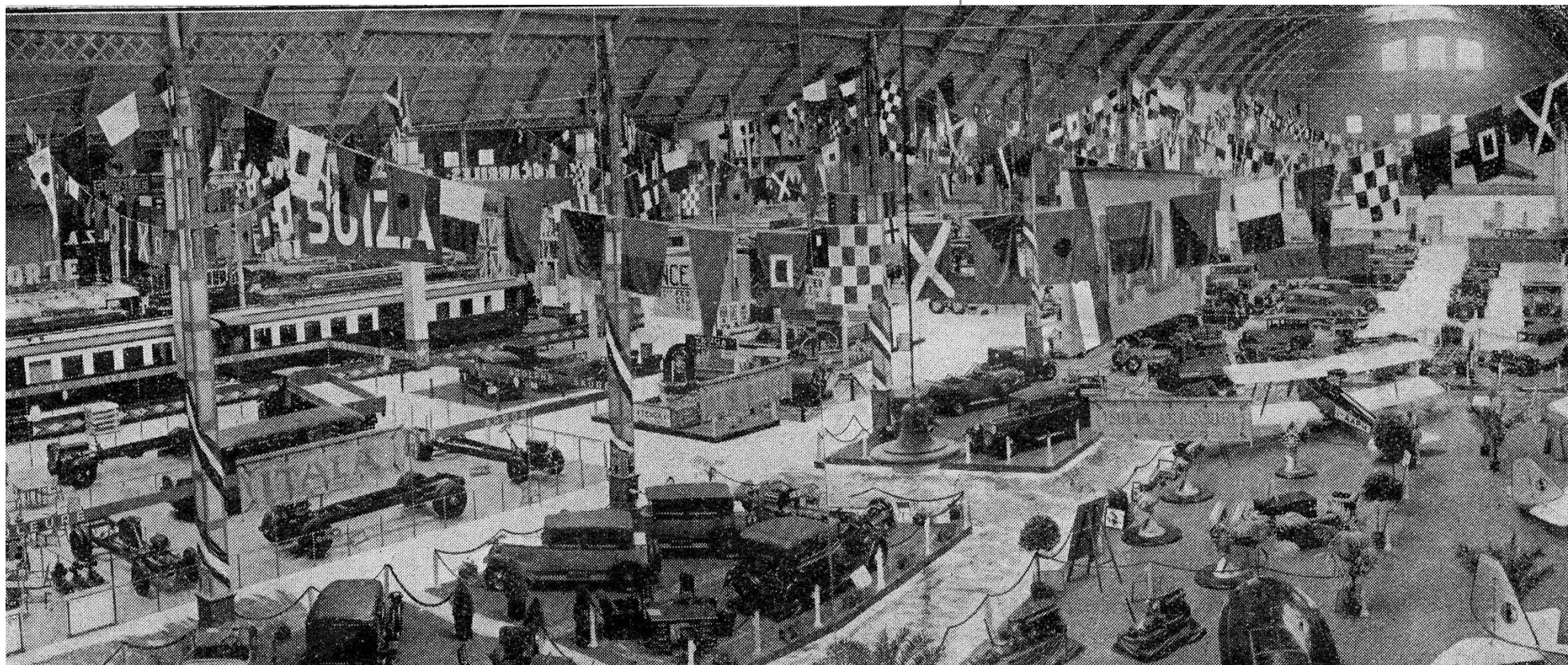

18 | Exposició de Transports
Palau de Comunicacions
Arxiu Nacional de Catalunya, ANC
J.M Sagarra

19 | Exposició de Transports
Palau de Comunicacions
Arxiu Nacional de Catalunya, ANC
J.M Sagarra

20 | Exposició de Transports

Palau de Comunicacions

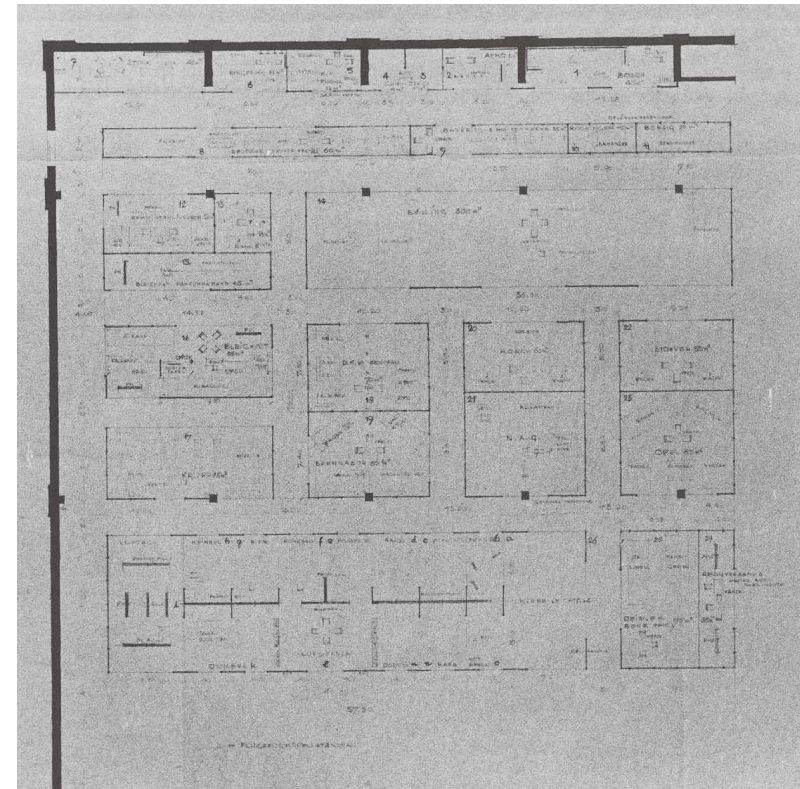
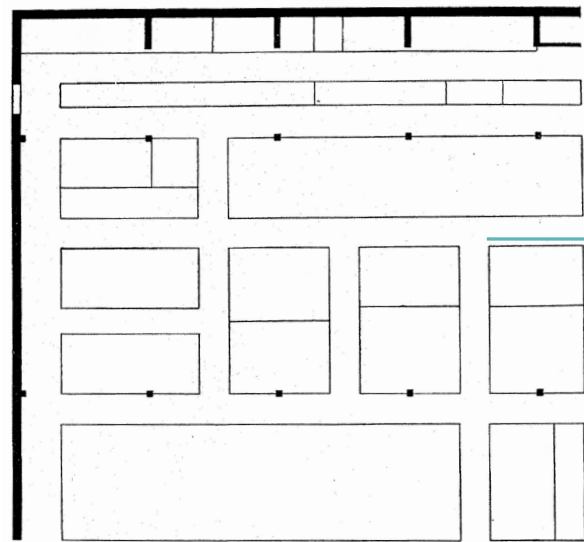
Diario Oficial de la Exposición Internacional de Barcelona

| N.34

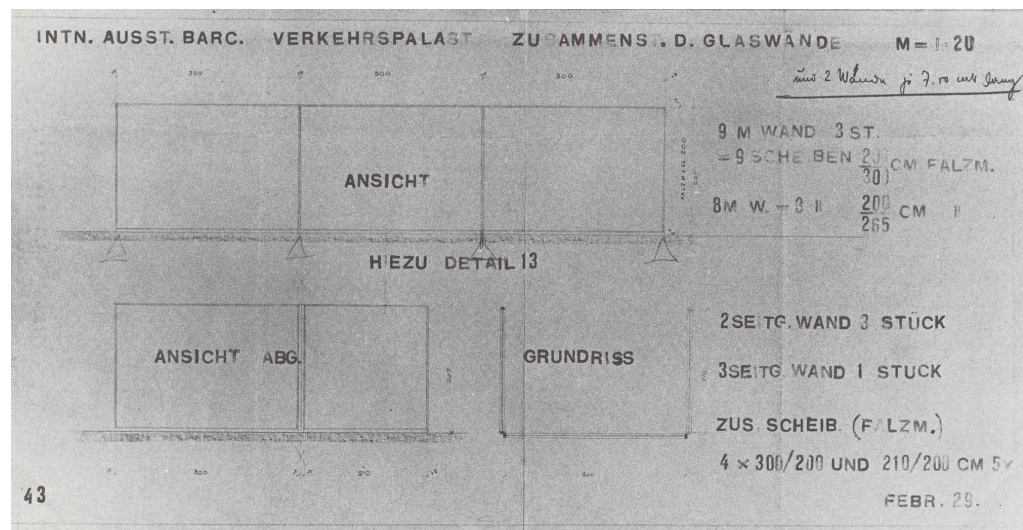
(veure Exposició de Comunicacions i Transports de la Secció Alemanya al fons a la dreta de la fotografia)

C.02
Documents
d'arxiu

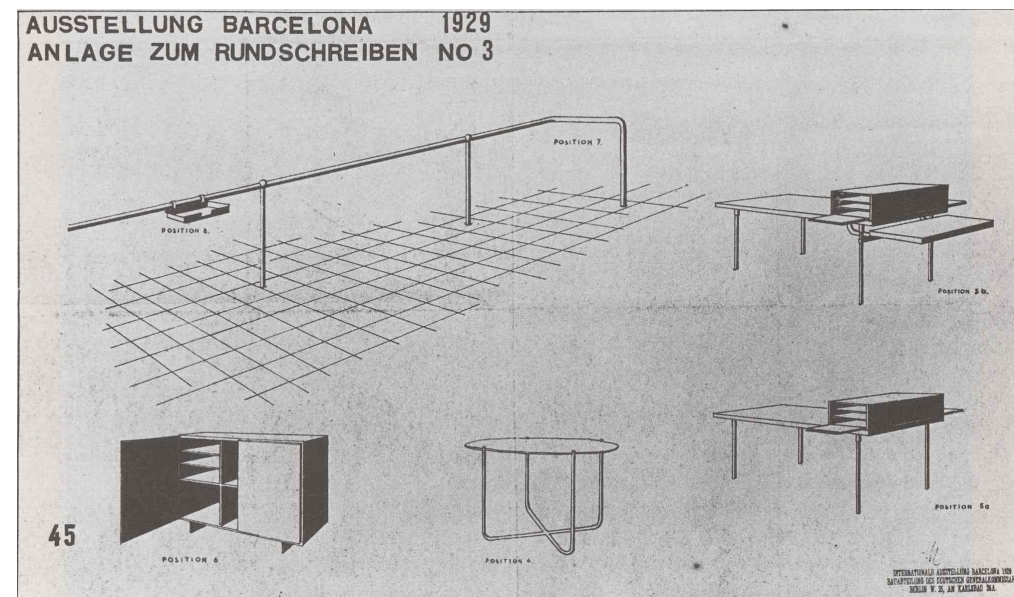
Plànols

01 | Exposició de Transports
Palau de Comunicacions
Museum of Modern Art, MoMA

02 | Exposició de Transports
 Palau de Comunicacions
 Museum of Modern Art, MoMA

03 | Exposició de Transports
 Palau de Comunicacions
 Museum of Modern Art, MoMA

C.03 Sistema

L'Exposició de comunicacions i transport acull material de gran format com a origen de la producció.

Per Mies i Reich, el sistema de disseny d'aquestes exposicions segueix el mètode de *marca* (veure cap. 1.2 p.46).

Així doncs la sala que acull la mostra no es modifica i es deixa vista tant l'estructura monumental i original del Palau com les seves obertures i entrades de llum.

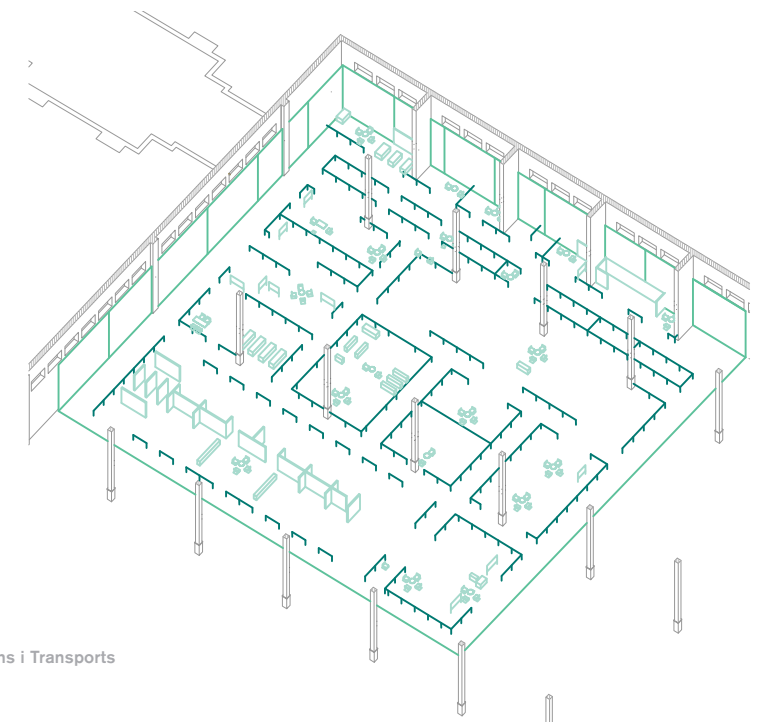
Es compta només amb dues façanes interiors folrades sense arribar al sostre. Aquestes mostren grans fotografies de zepelins, vaixells i altres mitjans de transport produïts per empreses alemanyes.

Expositors i vitrines autoportants d'acer i vidre es col·loquen als laterals per a la mostra d'objectes més petits o altra informació complementària.

A més es recorre a l'ús de mobiliari, com les cadires MR 20 i MR chair o el tamboret MR, que disposats com a petites 'sales d'estar' marquen fites i punts d'aturada al llarg de la *promenade* de l'exposició.

Tot el material mostrat és delimitat amb unes baranes d'acer cromat i secció tubular que a la vegada marquen el recorregut i moviments del visitant.

L'enumeració dels estands i noms de les empreses es resol penjant les lletres i números mitjançant uns cables tensats de pilar a pilar del Palau.

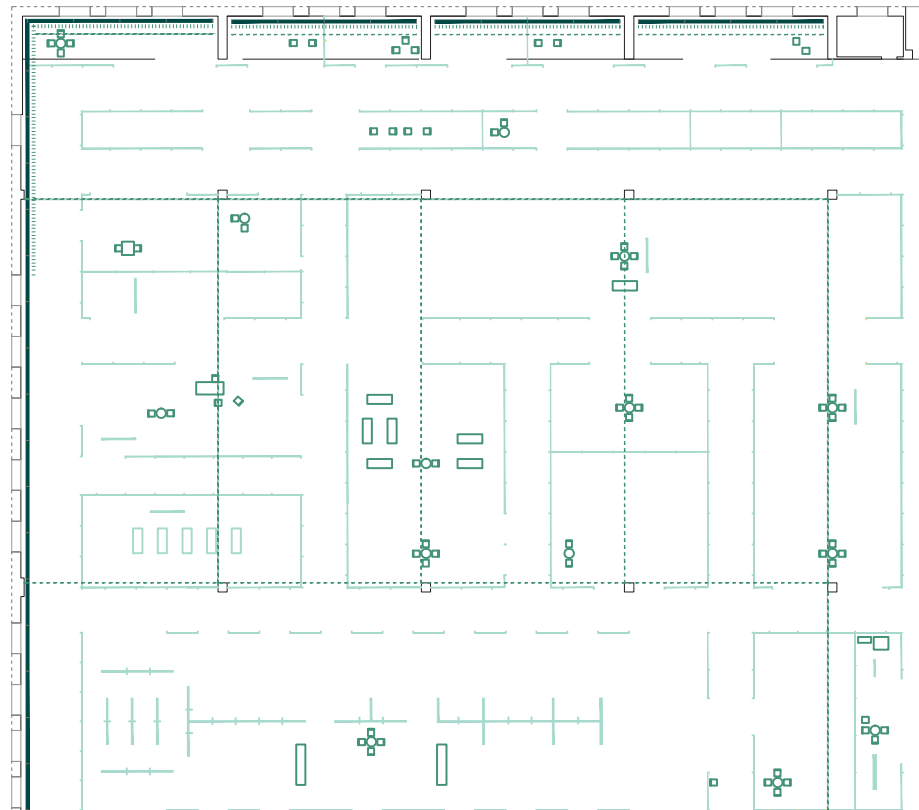

01 | Exposició de Comunicacions i Transports

Vista axonòmica de l'Exposició

Dibuix de l'autora

C.04 Tècnica

Planta

Escala 1:500

SISTEMA MODULAR DE FUSTA

Panell vertical de fusta pintada de blanc. Modulació de 1,5m i 1cm de separació

Suport de fusta de material expositiu. Tarimes i prestatgeries

MOBILIARI

Cadires i taules de la col·lecció MR

Ennumeració d'estands penjats mitjançant cables tensors

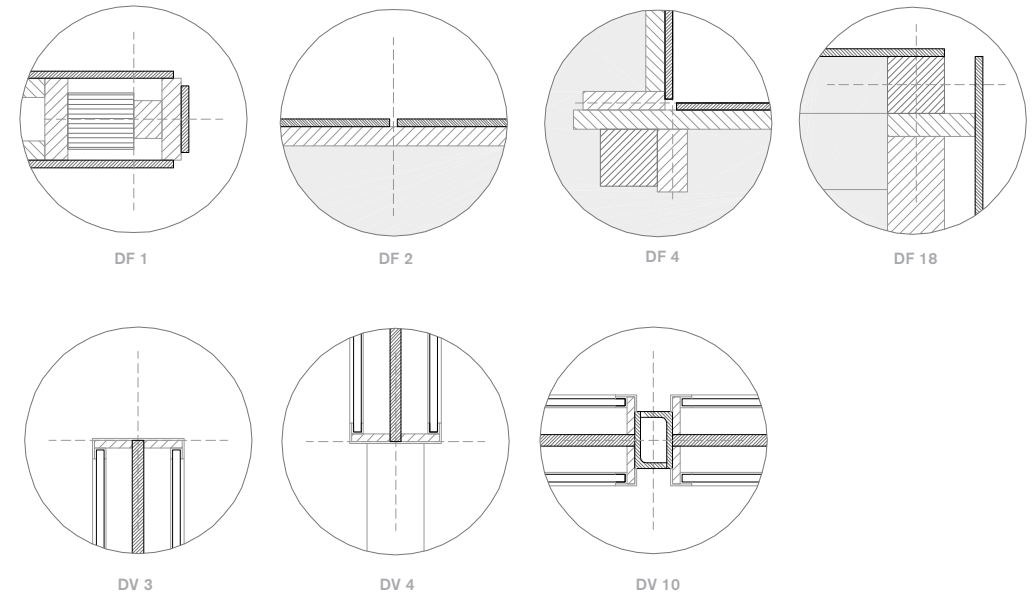
Mural fotogràfic de paret

SISTEMA MODULAR D'ACER I VIDRE

Element autoportant d'acer i vidre

Bastidor d'acer i vidre

Barana d'acer cromat i secció tubular

Detalls fusta en planta escala 1:10

DF1 | Panell autoportant

DF2 | Detall intermig

DF4 | Detall cantonada còncava

Detalls fusta en planta escala 1:10

DF18 | Detall superior de panell sense fals sostre

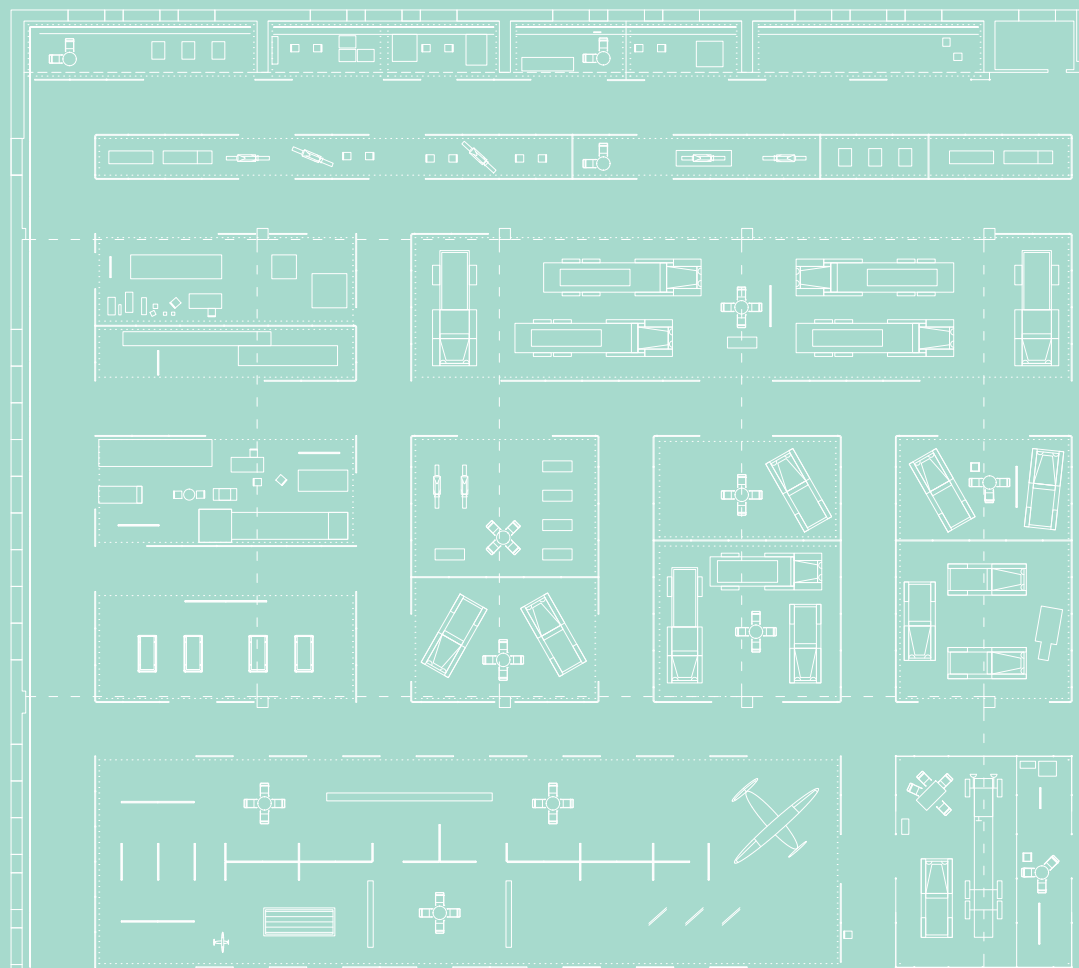
Detalls vidre i acer secció escala 1:10

DV3 | Detall extrem superior del photostand

DV4 | Detall dels peus de suport del photostand

DV10 | Detall intermig de photostand

2.2 Palau de
Comunicacions
C. Comunicacions i Transports

0 4 10 20

